

Állítsuk meg együtt az éghajlati katasztrófát!

Lengyel, cseh és magyar civilszervezetek arra kérik állampolgárokat, hogy sürgessék a kormányokat környezetvédelmi intézkedések támogatására, ill. a gazdaságok és energiaszektorok átállítására a visegrádi országokban

A visegrádi országok számára az éghajlatváltozás hatásai nem csupán a távoli jövőt jelentik, ez már a jelen. Ezek a hatások már rontottak a régió lakosságának életminőségén, veszteséget okoztak a gazdaságnak, és határokat állítottak a további társadalmi és gazdasági fejlődés elé. Az éghajlatváltozás egyre növekvő fenyegetést jelent az ökoszisztémák számára, a szélsőséges időjárás pedig a biztonságunkat és életünket fenyegeti.

Az Éghajlatváltozással Foglalkozó Kormányközi Bizottság (IPCC) 2018-as jelentése világosan kijelenti, hogy azonnal cselekednünk kell az éghajlati katasztrófa megelőzése érdekében, és meg kell állítanunk a globális felmelegedést 1,5 °C-nál. Csupán 10-12 évünk van, hogy radikálisan csökkentjük az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását, és az évszázad közepére kibocsátásmentesen biztosítsuk az európai és a világgazdaság, valamint a társadalom szén-mentes fejlődését. E célok megvalósítása az egyetlen módja annak, hogy biztosítsuk saját, gyermekeink és unokáink biztonságát.

A 2018. decemberben befejeződött nemzetközi klímacsúcs – a katowicei COP24 – nem hozott áttörést, a korábbi COP csúcstalálkozókhoz hasonlóan. Ez nem csak a politikusok, hanem a polgárok számára is az utolsó pillanat, hogy sürgős intézkedéseket tegyenek, hiszen az éghajlati problémákban mindannyian osztozunk – mindannyian ugyanazt a levegőt lélegezzük be. A Visegrádi Együttműködésbe tartozó országokból származó nem kormányzati szervezetként arra kérjük a lakosságot, különösen a médiát és az oktatási szektort, hogy követeljének megfelelő intézkedéseket a politikusoktól, és a politikusok legyenek ezekért az intézkedésekért elszámoltathatók (például a 2019-es európai parlamenti választásokkor):

- a szénelapú energiatermelés fokozatos, de folyamatos kivonása 2030-ig. Fejlesztési programok megvalósítása, amelyek biztosítják, hogy 2050-ben a régióknak gazdasága üvegházhatást okozó gázoktól mentes legyen,
- az Európai Unió erőfeszítéseinek támogatása, hogy ambiciózusabb célkitűzéseket határozzanak meg a megújuló energiaforrások fejlesztésében és energiahatékonyságban (40-50%) az áramtermelésben 2030-ra,
- a civil társadalmak és a közösségek tevékenységeinek nagyobb mértékű támogatása az éghajlatvédelmi politika célkitűzéseinek megvalósításában.

Továbbá bővítenünk kell ismereteinket nekünk állampolgároknak az éghajlati problémákat illetően, illetve ezt a tudást másoknak is át kell adni. A megfelelő viselkedés megválasztásával – például a tömegközlekedés használatával, az erőforrások pazarlásának elkerülésével, a húsfogyasztás korlátozásával és az ilyen életmód népszerűsítésével, helyi termékek vásárlásával, stb. – mindenkinek egyénileg kell példát mutatnia a saját szénlábnyom ill. az éghajlatra gyakorolt hatás

csökkentése tekintetében. Jelenleg is számos alternatíva van a fosszilis energiahordozók helyett, a visegrádi országokban is, ideértve:

1) Jó gyakorlatok – Lengyelország

A hőszigetelés alapos fejlesztése, nagy teljesítményű hőszigetelés, az ablakok cseréje energiahatékony ablakokra, tetőszigetelés stb. egy iskolakomplexumban Końskie-ben.

A külső légszűrő rendszerek és a hő visszanyerését szolgáló rendszerek bevezetése, a hőszivattyúk és a fotovillamos panelek a tetőn nem szennyezik a levegőt, valamint csökkentik az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását. A szűrők megfogják a PM10 és PM2,5 részecskéket tartalmazó szálló por több mint 90%-át.

A szén-dioxid kibocsátás megközelítőleg tizedére csökkent, a fűtésben is hasonló megtakarításokhoz vezetett. Az összesen 825 PLN per négyzetméter beruházás a tőkeberuházás visszanyerését eredményezi 7 éven belül.

<https://audycje.tokfm.pl/podcast/Co-robic-zeby-smog-nie-trul-dzieci-w-szkole/62008>

2) Jó gyakorlatok – Csehország

Kněžice – a közép-csehországi kisfalu energia-önellátó egy kombinált megújuló energiaforrás-projektnek köszönhetően. A szalma-maradványokkal táplált hőerőmű lehetővé tette a falu számára, hogy megoldja a helyi kazánokból származó szennyezés problémáját. A biogáz-erőmű segítségével feldolgozzák a háztartásokból és mezőgazdasági létesítményekből származó szerves hulladékot, ezáltal pedig hőt és elektromosságot termelnek a falunak. Az ehhez hasonló projektek rendkívül hasznosak lehetnének a helyi és regionális gazdaságnak. A Kněžice-projekt a cseh kormány megújuló energiaforrásokat támogató programjának köszönhetően jött létre, amelyet 2013-ban leállítottak. Új állami, megújuló energiaforrásokat támogató program újbóli létrehozása szükséges az önkormányzatok megújuló energiaforrásokkal kapcsolatos projektjeinek fejlesztéséhez.

<http://www.go100re.net/properties/knezice/>

3) Jó gyakorlatok – Magyarország

A Klímasztár díj elnyerésével díjazták, hogy számos kisebb falu – mint például Derekegyház – az energia-önellátás és energiaátmenet felé való elmozdulás példája. Derekegyház azért nyerte meg az európai Klímasztár díjat, mivel az elmúlt évtizedben szinte teljesen energiahatékonyra vált: többek között fotovillamos közvilágítást létesítettek, korszerűsítették a középületek fűtési rendszerét és napelemeket helyeztek el rajtuk; környezetbarát és energiatakarékos víztisztító rendszert vezettek be. Ezek a komplex beruházások ösztönöztek más önkormányzatokat is, és sikerült feléleszteniük a lassan haldokló falut. <http://www.peoplesbudget.eu/re-energising-village-life-in-hungary-with-eu-funds/>

A visegrádi országokban a környezetvédelem és az energiarendszer átalakítása lehetséges és nélkülözhetetlen. Ez manapság számos előnnyel jár a közösségek és az ország számára, ideértve a tiszta levegőt, az egészségesebb környezetet, az új munkalehetőségeket, valamint a gazdaság versenyképességét.

A megújuló energiaforrások és az energiatakarékosság alkalmazásához – amelyek egyre versenyképesebbek a fosszilis energiahordozókkal összehasonlítva – bátorságra van szükség az országainkban hatalmon lévő politikusoktól, de ugyanígy bátorságra és tettekre van szükség állampolgárok oldaláról is.

Hagyjuk otthonunkat – a Földet – gyermekeinkre és unokáinkra jobb állapotban, mint ahogyan, mi kaptuk azt!

Radosław Gawlik, az Eco-Unia Ökológiai Szövetség elnöke, Lengyelország

Botár Alexa, éghajlat-energia programvezető, Magyar Természetvédők Szövetsége – Magyar Természetvédők Szövetsége (Föld Barátai Magyarország)

Karel Polanecky, éghajlat-energia kampányrésztvevő, Hnutí Duha, Föld Barátai Cseh Köztársaság

Kapcsolat: Katarzyna Kubiczek, EKO-UNIA Ökológiai Szövetség,
kkubiczek@eko.org.pl+48 669 147 997

•
• **Visegrad Fund**

•
•
A projektet közösen finanszírozza Csehország, Magyarország, Lengyelország és Szlovákia kormánya a Visegrádi Grants-en keresztül a Nemzetközi Visegrádi Alapból. Az alap küldetése ötletek felvetése a fenntartható regionális együttműködés érdekében Közép-Európában